

Późnojurajskie odizolowane środowiska płytkowodnej platformy węglanowej NW i NE obrzeżenia Gór Świętokrzyskich jako miejsca występowania niezwykłych skamieniałości

Przedmiotem planowanych badań są górnójurajskie osady płytkowodnych platform węglanowych NW i NE obrzeżenia Gór Świętokrzyskich (środkowa Polska) oraz paleośrodowiska o ograniczonych wpływach morskich, jak laguny czy równie pływowe, które mają duży potencjał występowania rzadkich skamieniałości. Niniejszy projekt ma interdyscyplinarny charakter i zakłada trzy główne cele: (1) precyzyjne datowanie biostratygraficzne skał z badanych stanowisk, w nawiązaniu do schematów chronostratygraficznych górnej jury w centralnej Europie, a także określenie ich czasowego następstwa litologicznego, powierzchni nieciągłości i mikrofacji; (2) pozyskanie i interpretację paleobiologiczną nowych materiałów paleontologicznych ze szczególnym uwzględnieniem wybranych grup bezkręgowców (m.in. skorupiaków) i kręgowców (gadów morskich i lądowych); a także (3) określenie warunków paleośrodowiska i ich zmian czasowych, a także połączeń morskich, w oparciu o metody faunistyczne, sedimentologiczne i izotopowe (skład izotopowy tlenu i węgla muszli ostryg i zębów kręgowców)..

Powyższe badania pozwolą lepiej zrozumieć funkcjonowanie późnojurajskich ekosystemów. Szczegółowe rozpoznanie i opracowanie zespołu skamieniałości, zawierającego według wstępnego rozpoznania dotychczas nieznanne gatunki oraz odtworzenie na tej podstawie relacji stratygraficznych, paleobiogeograficznych, a także charakterystyki sedimentologicznej i mikrofacjalnej badanych stanowisk dostarczy nowych i cennych informacji o migracjach fauny, cyrkulacji wód, zmianach poziomu wód, zasięgu płytkiego morza Polski środkowej, a także typach jego osadów.

Należy oczekiwać, iż w wyniku realizacji projektu nauka otrzyma dobrze udokumentowany obraz zespołów faunistycznych w późnej jurze tzw. „okno na późnojurajski świat”, a studia porównawcze nad niezwykle dobrze zachowanym materiałem paleontologicznym przyczynią się do lepszego poznania cech adaptacyjnych organizmów do specyficznych warunków środowiska, migracji oraz linii ewolucyjnej wielu grup zwierząt, zarówno kręgowców jak i bezkręgowców.

Proponowane badania mają duże znaczenie nie tylko dla paleontologii i popularyzacji tej dziedziny w Polsce, ale również dla rozwoju regionalnych projektów geoturystycznych. W ramach projektu planowana jest kontynuacja cyklicznych warsztatów i wykładów, które od kilku lat prowadzimy w gminach Sławno oraz Iłża. Ich głównym celem jest popularyzacja wiedzy przyrodniczej wśród mieszkańców regionu, poprzez inicjowanie atmosfery zrozumienia i poszanowania środowiska naturalnego. Działania te skierowane są głównie do dzieci i młodzieży szkolnej, a także osób zainteresowanych badaniami i ochroną dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego naszego kraju. Efektem działań naukowych i popularyzatorskich było otwarte w czerwcu 2019 roku tematyczne centrum dydaktyczno-edukacyjnego w Sławnie obejmujące pawilon wystawowy i ścieżki dydaktyczne. Podobne działania planujemy przeprowadzić we współpracy z gminą Iłża, na terenie której znajduje się znane odsłonięcie górnójurajskich skał w Błazinach i Krzyżanowicach, a także gdzie pojawią się nowe odsłonięcia w związku z budową obwodnicy Iłży.